

Kalbos ir teisinė praktika

Languages and legal practice

Prof. Dr. Mindaugas Kiškis
Mykolas Romeris university
SOLVINGS law firm

mindaugas@kiskis.eu

Daugiakalbiškumas

Multilingualism

- Esminis tarptautinei teisinei praktikai (verslo teisei...)
- Naudingas lokaliai teisinei praktikai (baudžiamoji teisė...)
- Essential for international legal practice (business law...)
- Useful for local legal practice (criminal law...)

Vyraujančios kalbos

Languages of choice

- Didelės tautos pirmenybę teikia savo kalbai (Kinija, Rusija)
- Kitur dominuoja anglų kalba kaip bendrinė verslo kalba
- Kai kuriose srityse naudojamos specialios kalbos (pvz., prancūzų)
- Tarptautinėje teisinėje praktikoje dauguma dokumentų yra dvikalbiai ar trikalbiai (gretimi tekstai)
- Big nations prefer their own language (China, Russia)
- Otherwise English is the universal language
- Some languages (French) have niche uses
- In international legal practice many documents are bilingual or even trilingual (side by side)

Daugiakalbių dokumentų teisiniai aspektai

Legal aspects of multilingual documents

- Šalys turi susitarimo laisvę
- Teisiniu požiūriu kilus ginčui dokumentui kuria nors viena kalba turi būti teikiama pirmenybė
- Parties have freedom of agreement
- From a purely legal point one language shall prevail in case of discrepancies

Kalbos imperatyvas

Linguistic imperative

- 1995 m. LR Valstybinės kalbos įstatymo 9 str. :
  - Visi Lietuvos Respublikos fizinių ir juridinių asmenų sandoriai sudaromi valstybine kalba. Prie jų gali būti pridedami vertimai į vieną ar kelias kalbas.
  - Sandoriai su užsienio valstybių fiziniiais ir juridiniais asmenimis sudaromi valstybine ir kita abiems pusėms priimtina kalba.
- Priimtas iki ES, niekuomet neišbandytas teisme
- Galimai pažeidžia ES teisę ir sutarties laivės principą
- Nuostatos laikomos teisiškai netinkamomis
- Art. 9 of the 1995 LT Law on State Language:
  - All transactions of the natural and legal persons of the Republic of Lithuania shall be concluded in state language. Translations into one or several languages may be enclosed therewith.
  - Transactions with foreign natural and legal persons shall be concluded in state language and other language acceptable to the parties.
- Enacted pre-EU, never tested in court
- May be inconsistent with the EU law and the freedom of agreement
- Generally presumed as improper

Kalba oficialiuose dokumentuose

Language in official documents

- Nacionalinė kalba ar vertimas yra būtini oficialiems dokumentams ir oficialiam naudojimui
- Valdžios įstaigos vis dažniau priima angliškus dokumentus oficialiam naudojimui be vertimo (LT: Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, Valstybinis patentų biuras)
- Local language or translation are necessary for official documents and official use
- Institutions increasingly accept English documents for official use without translation (in LT: State Data Protection Inspectorate, State Patent Bureau)

Teisiniai vertimai

Legal translations

- Tarptautinės ir ES teisės vertiniai vis dar yra problema, tačiau per pastarąjį dešimtmetį situacija ženkliai pagerėjo (iki 2000 m. „asmuo“ → „žmogus“)
- Išlieka terminologijos vertimo problema (ypač technologinėse srityse – e.g., „startuolis“, „mazgas?“, „galinis įrenginys“, „priešprasminis?“, „nešėjas?“, etc.)
- International and the EU law translation discrepancies – still a problem, although improved by a lightyear in a decade (prie-2000: „person“ → „human“)
- Problems with the translation of terminology (especially in the technology fields – e.g., startup, node, host, antisense, carier, etc.)

Nacionalinės kalbos specifinėse teisės šakose

Local languages in specific fields of law

- Nacionalinės kalbos naudojimas nyksta specifinėse teisės šakose – intelektinės nuosavybės teisėje (Bendrijos prekių ženklai ir ES patentai)
- Nacionalinė kalba šiuo atveju yra ženkli papildoma našta
- Kai kurios šalys (pvz., Švedija) leidžia dokumentus nacionalinėje fazėje pateikti anglų kalba, kas yra geros praktikos pavyzdys
- Local languages are vanishing in certain practice areas – Intellectual Property Law (CTMs and EU patents)
- National language becomes a burden in these areas
- Some countries (e.g., Sweden) allow national phase in either Swedish or English, what is an example of a good practice

Daugianacionalinė teisės praktika

Multinational practices

- Daugianacionalinėje teisės praktikoje (pvz., Baltijos šalių) anglų kalba naudojama kaip vieninga kalba
- Daugianacionalinėse korporacijose ir komandose anglų kalba taip pat vyrauja
- In multinational practice (e.g. across the Baltics) English fully prevails
- In multinational corporations and international teams English is also a language of choice

Kalba kaip teisinių pasekmių išvengimo būdas

Language as a circumvention instrument

- Nacionalinė kalba neturėtų būti bendrų normų išvengimo būdas
- Darbo teisė turi būti lankstesnė, nes šiuo metu lietuvių kalba privaloma net ir užsieniečiams
- Dauguma vidinių dokumentų beprasmiškai verčiami į nacionalinę kalbą siekiant teisinio įgyvendinamumo
- National language shall not be means to circumvent the rules
- Employment law must be more flexible, since now it mandates Lithuanian even for foreign nationals
- Many internal policies are needlessly translated into local language just to ensure enforceability

Kalba kaip teisinė kliūtis verslui

Language as a legal obstacle for business

- Privalomas nacionalinės kalbos reikalavimas yra teisinė kliūtis elektroninei prekybai ir skaitmeninio turinio verslui
- Jeigu veikla nukreipta į atitinkamos šalies vartotojus, tokiu atveju visa informacija ir sąlygos turi būti pateikiama nacionaline kalba (vartotojų teisės principas)
- Vartotojai patys negali pasirinkti sutikti su užsienio kalba
- Local language requirement is also a legal problem for e-commerce and digital content delivery
- If local consumers are targeted, then all information and terms shall be provided in local language (legal requirement of the consumer law)
- Consumers are not in position to choose foreign language

Kalba verslo įrankiuose

Language in business instruments

- Nacionalinių kalbų palaikymas vis dar šlubuoja (Apple, Windows Phone, greita įvestis (numanymas))
- Paieškos iššūkiai (ypač blogai Bing paieškoje)
- El. paštas (nesuderinami standartai)
- Domenų vardai (galimos lietuviškos raidės .LT domenų varduose, tačiau naudojimas menkas ~ 1%)
- Language support in technological platforms (Apple, Windows Phone, rapid input (prediction))
- Search challenges (Bing especially bad)
- Email (still incompatible standards)
- Domain names (.LT domains allow LT letters possible, but little used ~ 1%)

Kas laukia ateityje

What lies ahead

- Kalbos klausimų politizavimas
- Kalbos nefundamentalizavimas
- Gerosios daugiakalbiškumo patirties perėmimas ES – būtina didesnė sklaida
- Būtina atskirti esmines sritis ir liberalizuoti neesminį kalbos naudojimą
- Language politicking
- Non-fundamentalistic approach
- Acceptance of best practices in the EU – more knowledge is needed
- Identification of core and liberalization of the auxiliary use

Ačiū už dėmesį !
Thank you for your attention!

mindaugas@kiskis.eu